

Arbejdstilsynet (vejledning A.1.10)

Flugtveje og sikkerhedsbelysning (nødbelysning) på faste arbejdssteder

1. Afgrænsning

Denne vejledning oplyser om kravene i arbejdsmiljølovgivningen til flugtveje og sikkerhedsbelysning (nødbelysning) på faste arbejdssteder.

Vejledningen omhandler ikke byggeri, der projekteres efter principperne om funktionsbestemte brandkrav. Det vil typisk være større byggerier som fx indkøbscentre mv.

2. Arbejds miljølovgivningens krav

Under hensyn til risikoen ved brand og andre ulykker kræver arbejdsmiljølovgivningen, at bygninger og bedriftsanlæg skal indrettes, så der er forsvarlig mulighed for flugt og redning af personer.

Der skal være et tilstrækkeligt antal flugtveje og nødudgange af en sådan udformning, dimension og placering, at der er betryggende mulighed for, at alle på arbejdsstedet i en faresituation kan komme i sikkerhed i det fri eller til et sikkerhedsområde.

Hvis det er nødvendigt af sikkerhedsmæssige grunde, skal nødudgangsdøre og -porte åbne i flugtreningen, og de skal kunne åbnes på en nem og sikker måde uden brug af nøgle. De må ikke være skyde- eller drejedøre. Flugtvejene og nødudgangene skal holdes frit passable.

I det omfang, det er påkrævet af hensyn til en sikker orientering og færdsel, skal færdselsveje, -arealer og flugtveje have tydelige markeringer af færdselsretninger, udgange og uventede niveauforskelle.

Der skal være tilstrækkelig sikkerhedsbelysning (nødbelysning) i flugtveje (1).

3. Flugtveje

Dette afsnit knytter sig meget til terminologi og definitioner i bygningsreglement 95 med senere tillæg, som der henvises til.

3.4. Skiltning

EXIT ZONE

– vejen til sikkerhed

Hvis det ikke tydeligt fremgår af arbejdsstedets bygningsmæssige udformning eller indretning, hvor flugtveje er placeret, skal flugtveje tydeligt angives med sikkerhedsskilte til angivelse af flugtvejene. For udformningen af skiltet se bekendtgørelsen om sikkerhedsskilte og anden form for signalgivning.

4. Sikkerhedsbelysning (nødbelysning)

Sikkerhedsbelysningens formål er at vejlede personer om flugtvejens placering og sikre, at farlige aktiviteter kan fortsætte eller afsluttes på betryggende måde i tilfælde af svigt af bygningens normale strømforsyning.

4.1. Flugtvejsbelysning

Der skal være tilstrækkelig flugtvejsbelysning i flugtveje, hvortil der kræves belysning. Dette er dog ikke ensbetydende med, at der altid skal findes nødbelysningsarmaturer i flugtveje, der er indrettet uden dagslystilgang.

Krav om flugtvejsbelysning vil afhænge af en række faktorer, herunder navnlig virksomhedernes art, kombineret med risikoen for, at der kan opstå situationer, der kræver hurtig evakuering, virksomhedens størrelse, antallet af ansatte og andre personer på stedet og de bygningsmæssige forhold.

Flugtvejsbelysning skal indrettes, så den giver mulighed for tilstrækkelig orientering til hurtig flugt i nødsituationer. Hvis det er nødvendigt, skal den indrettes efter bygningsreglementets krav til panikbelysning. (Belysning af gulvarealer i flugtveje).

Panikbelysning efter bygningsreglementets krav skal give en belysning på mindst 1 lux på gulvarealer i disse flugtveje. Belysningen skal træde i funktion umiddelbart efter strømafbrydelse og skal kunne opretholdes i mindst 30 minutter.

4.2. Belysning af højrisikozoner

Hvis det er forbundet med særlig fare, at belysningen svigter, og der samtidig er risiko for, at strømforsyningen svigter, skal der etableres den nødvendige højrisikobelysning. Den skal sikre den nødvendige orientering i en nedluknings- eller flugtsituation. Belysningen skal indrettes i overensstemmelse med bygningsreglementets krav til panikbelysning.

Eksempler kan fx være kedelrum, hvor udslippende damp kan nedsætte sigtbarheden væsentligt, og hvor der samtidig er risiko for at komme i kontakt med varme elementer, eller større institutionskøkkener, hvor der er risiko for at vælte kogende fedt ned over sig, hvis lyset svigter.

Installationer for nødbelysning og panikbelysning skal udføres efter stærkstrømsbekendtgørelsens bestemmelser af p.t. maj 1993.

EXIT ZONE

– vejen til sikkerhed

4.3. Gruppeopdeling

Hvor der ikke stilles krav om sikkerhedsbelysning, vil en hensigtsmæssig gruppeopdeling af den elektriske installation i mange tilfælde sikre orienteringen.

5. Andre myndigheders krav

Andre myndigheder, fx kommunalbestyrelsen, stiller krav til flugtveje i brandfarlige virksomheder, jf. nærmere tekniske forskrifter for træbearbejdning og træoplag, plastforarbejdning og plastoplag, korn- og foderstofvirksomheder, fremstilling og oplagring af mel og visse brandfarlige virksomheder og oplag, tekniske forskrifter for brandfarlige væsker, tekniske forskrifter for F-gasanlæg og oplag, tekniske forskrifter for sprøjtemaling og lakering med brandfarlige væsker samt tekniske forskrifter for fyrværkeri.

Efter praksis vil arbejdsmiljølovgivningens krav til flugtveje og nødbelysning i brandfarlige virksomheder normalt anses for opfyldt, når ovennævnte krav er opfyldt.

Ifølge bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning skal et arbejdssteds bygningsmæssige udformning og indretning som minimum opfylde kravene i det gældende bygningsreglement hertil, dvs. det bygningsreglement, der gjaldt på det tidspunkt, hvor arbejdsstedet blev indrettet eller er blevet væsentligt ombygget. For arbejdssteder indrettet i bygninger, som er opført før det første bygningsreglement fra 1966, gælder i denne sammenhæng alene bekendtgørelsens krav.

Hvis arbejdsprocessen ikke har en afgørende betydning for bygningens udformning eller dens indretning, og byggeriet er sket med en byggetilladelse udstedt efter 1. maj 1986, stiller Arbejdstilsynet ikke bygningsmæssige krav ud over bygningsreglementet.

Sådant byggeri er anført i bilag 1 i bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning og omfatter bl.a. daginstitutioner, skoler, butikker og kontorer.

Eksempler på byggeri, hvor arbejdsprocessen har afgørende betydning for bygningens indretning, er anført i bilag 2 til bekendtgørelsen og omfatter bl.a. arbejde med farligt støv og organiske opløsningsmidler, slagterier mv.

Arbejdstilsynet kan dog stille flere krav, hvis der enten er væsentlige afvigelser fra bygningsreglementet, eller hvis forholdene ikke er omfattet af bygningsreglementet, og forholdene desuden er sikkerheds- og sundhedsmæssigt uforsvarlige.

EXIT ZONE

– vejen til sikkerhed

Det bemærkes desuden, at selv om en virksomhed er opført under bilag 1 som hovedtype, udelukker det ikke, at dele af virksomheden er omfattet af kravene i bilag 2 til bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning, og skal sagsbehandles i overensstemmelse med disse.

Bygnings- og beredskabslovgivningens krav til indretning af bygninger gælder ud over arbejdsmiljølovgivningens krav.

6. Definitioner

Færdselsveje og arealer er de områder, som man normalt færdes på. Det kan være områder inde i arbejdsrum, der er beregnet til færdsel, men det vil ofte være gange og trapper.

Flugtveje er gange, gangarealer og trapper, der giver betryggende mulighed for, at personer i en bygning kan bringe sig i sikkerhed på terræn i det fri eller andet sikkert område. Flugtveje vil ofte udgøres af færdselsvejene, men kan også være beregnet udelukkende til flugtmulighed, fx nødtrapper og nødudgange.

Døre i flugtveje er døre, der skal passeres, for at personer i bygningen kan komme til terræn i det fri eller andet sikkert område. Adgangsdøre til kontorlokaler og andre almindelige arbejdslokaler af mindre størrelse er ikke omfattet af begrebet.

Nødudgang er en udgang, der normalt ikke bruges i det daglige, men som kan bruges i en nødsituation, fx ved brand. Nødudgangen kan være placeret i forbindelse med en nødtrappe, hvis udgangen ligger over eller under terræn. En nødudgang kan også være en redningsåbning, fx et vindue, der gør det muligt for personer selv at bringe sig i sikkerhed.

Nødbelysning omfatter sikkerhedsbelysning og reservebelysning.

Reservebelysning er en belysning, som gør det muligt at fortsætte og afslutte normale arbejdsaktiviteter, hvis det almindelige lys svigter.

Arbejdsmiljølovgivningens krav om nødbelysning dækker, hvad der i DS/EN 1838 og Brandteknisk vejledning 34 kaldes sikkerhedsbelysning.

Sikkerhedsbelysning omfatter flugtvejsbelysning, panikbelysning og belysning af højrisikozoner.

Sikkerhedsbelysningen skal sikre, at flugtvejene kan skelnes og benyttes på betryggende måde, når den

EXIT ZONE

– vejen til sikkerhed

normale belysning svigter. Belysningen skal fungere, når den normale strømforsyning til belysningen i området svigter.

Flugtvejsbelysning er belysning i form af nødbelysningsarmaturer, som anbringes over eller umiddelbart ved udgangsdøre, suppleret med henvisningsarmaturer i fornødent omfang.

Panikbelysning er belysning af gulvarealer i flugtveje og arbejdsrum, hvor det måtte være påkrævet. Belysningen skal tænde automatisk ved strømsvigt og give en belysning på mindst 1 lux i gulvniveau i flugtvejen.

Belysning af højrisikozoner er den del af sikkerhedsbelysningen, som sikrer tilstrækkelig belysning for beskæftigede ved en potentielt farlig proces eller situation. Belysningen skal sikre muligheden for en sikker nedlukningsprocedure af hensyn til operatøren og andre tilstedeværende.